

UIL: AZ UNESCO ÉLETHOSSZIG TARTÓ TANULÁS INTÉZETE

Az UIL, az UNESCO Élethosszig Tartó Tanulás Intézete, az UNESCO non-profit, irányelv-vezérelt, nemzetközi, kutatási, képzési, tájékoztatási, dokumentációs és kiadó központja. Az UNESCO hat oktatási intézménye között az UIL támogatja az élethosszig tartó tanulással kapcsolatos irányelveket és gyakorlatot, a hangsúlyt a felnőtt és a folyamatos oktatásra helyezve, különös tekintettel a kirekesztett és hátrányos helyzetű csoportok írni-olvasni tudására, valamint az iskolarendszeren kívüli oktatásra és az alternatív tanulási lehetőségekre. Az UIL tevékenységének célkitűzése az Oktatás Mindenkinél és az Ezredforduló Fejlesztési Céljainak a megvalósítása, a Felnőttoktatási Világkonferencia (CONFINTEA) sorozata, az Egyesült Nemzetek Szövetsége Írás- és Olvasni Tudás Évtizede (UNLD), a Fenntartható Fejlődést Szolgáló Oktatás Évtizede (DESD), valamint az UNESCO Megerősítő Írni-olvasni Tudás Kezdeményezése (LIFE) céljainak megvalósítása mellett. Az UIL reagál – mind a fejlődő, mind a fejlett országok – tagállamainak problémáira, elsősorban biztosítva Afrikának, a legfejletlenebb országoknak és az E-9 országoknak. A mellett, hogy technikai segítséget nyújt a tagállamok részére – többek között tanácsadási és programértékelési szolgáltatások formájában – az UIL kiterjeszti az írni-olvasni tudás terén végzett munkát és az iskolarendszeren kívüli oktatást, valamint a felnőtt és az élethosszig tartó tanulást a kutatás és a kapacitásépítés révén, amelynek része a szakemberek képzése, az oktatás tartalmának megújítása,

az új technológiák felhasználása, valamint az innovatív tanulási stratégiák elterjesztése. A 2005-2006. közötti időszakban, 63 országban került sor helyszíni programokra, miközben 158 országból több mint 3000 résztvevő, szakember és döntéshozó vett részt az UIL tevékenységében és hálózatépítő kezdeményezéseiben.

A fő munkaterületek

Írni-olvasni tudás. A mindenki számára biztosítandó minőségi oktatás központi elemeként, valamint az élethosszig tartó tanuláshoz szükséges írni-olvasni tudás megalapozásaként az Intézet munkájának egyik fő területe. Az Egyesült Nemzetek Szervezete Írni-olvasni Tudás Évtizede programmal és az UNESCO LIFE kezdeményezésével összhangban az Intézet számos szervezettel együttműködik annak érdekében, hogy az írni-olvasni tudás minden vonatkozásában bekerüljön az átfogó oktatási napirendbe. A Nemzetközi Írni-olvasni Tudás Díj az Intézet egyik legnépszerűbb, azt célzó stratégiája, hogy kutatások révén elősegítse a felnőttek írás-olvasás tudását.

Tanulás életen át. Ez az UIL munkáját meghatározó alapelv. Konkrétan a következőt jelenti. Az élethosszig tartó tanulás támogatása az oktatási rendszerekben a világ minden táján, az élethosszig tartó tanulás hangsúlyozása az EFA napirendjében, és a fenntartható és nemi egyenlőséget biztosító tanuló egyesületek irányelve kialakításának támogatása regionális és országos szinten. Ennek érdeké-

ben az Intézet folyamatosan ellenőrzi a résztvevő országok élethosszig tartó tanulásra vonatkozó irányelveit, információkat gyűjt az élethosszig tartó tanulásról, és különböző partnerekkel együttműködve kutatásokat folytat annak kimutatására, hogy milyen összetett és sokféle beavatkozásra van szükség az élet egésze alatt folytatott tanulásban rejlő lehetőségek kiaknázásához. A közelmúltban több mint 70 országban felülvizsgálat történt a felnőttoktatás terén érvényesülő irányelv- és intézményi változások, újítások és új feladatok nyomán követése céljából. Jelenleg az UIL számos e témára összpontosító kutatásban vesz részt, többek között az iskolarendszeren kívüli, informális tanulás elismerésére, értékelésére és akkreditációjára vonatkozóan.

Felnőttoktatás. Az UIL központi programja – az Oktatás Mindenki Részére kerethez igazodva – fő területeként a felnőttoktatás és az iskolarendszeren kívüli oktatás elismertetésével és a szektorok egészét meghatározó stratégiákba való bevonásával foglalkozik. E téren az intézet fő tevékenységi területe az, hogy folyamatosan ellenőrizze, hogy az UNESCO valamint az UNESCO Oktatási Intézete által 1997-ben szervezett V. Felnőttoktatási Világkonferencia (CONFINTEA V.) ajánlásai miként valósulnak meg irányelvek és intézményi reformok formájában, amelyek célja a fenntartható fejlődés és a különleges helyzetben lévő csoportok tanulási igényei kielégítésének kreatív megközelítése. Az UIL feladata a 2009-ben tartandó VI. CONFINTEA képviselői és konzultációs folyamatának megvalósítása és serkentése. Az UIL törekvése, hogy a felnőtt tanulókat bevonja az irányelvek és programok kialakításának folyamatába. Az intézmény támogatja a Felnőttoktatási Hét és a Tanulási Napok megszervezését, amelyek a világ több mint 45 országában a felnőttoktatást népszerűsítő kampányt szolgálnak.

Afrika. Az UIL munkája során arra összpontosít, hogy erősítse a kormányok és civil szervezetek írni-olvasni tudás, iskolarendszeren kívüli oktatás, felnőttoktatás terén megnyilvánuló képességeit Afrikában. Ennek megvalósítása a fő regionális kezdeményezés támogatása, a tananyagok kialakításához nyújtott támogatás, a facilitátorok képzése, valamint a monitoring és értékelési rendszerek fejlesztése és megvalósítása révén történik. Az UIL együttműködik a kormányokkal, a civil társadalommal, a felsőoktatási intézményekkel, és a magánszférával annak érdekében, hogy az alapvető felnőttoktatási szolgáltatásokat magasabb színvonalon lehessen biztosítani. Az UIL sok év óta szor

os együttműködést folytat az Afrikai Oktatásfejlesztési Egyesülettel (ADEA), ezen belül az ADEA Iskolarendszeren Kívüli Oktatási Munkacsoportjával (WGNFE).

Történeti áttekintés és eredmények

Az UNESCO Élethosszig Tartó Tanulás Intézete az UNESCO Oktatási Intézeteként (UIE) jött létre Hamburgban 1951-52-ben. A háború utáni németországi oktatási reformmal kapcsolatos eredeti megbízatása megváltozott, kiszélesedett, így ma már magában foglalja a nemzetközi összehasonlító oktatást, az oktatáskutatás terén megvalósuló kelet-nyugati együttműködést, és – a 60-as évek eleje óta – a fejlődő országok oktatási és tanulási igényeit is. A fordulópontot 1972 jelentette, amikor az élethosszig tartó tanulás az Intézmény tevékenységének homlokterébe került. Az ezután következő években az UIE alaptanulmányokat végzett az élethosszig tartó tanulókkal kapcsolatos oktatás, valamint az ebből következő oktatási reform terén. Az 1980-as években az intézmény vezető központja lett az írni-olvasni tudáson túli, folyamatos oktatás témakörben. Az V. CONFINTEA óta az intézmény a felnőttoktatástól a felnőtt tanulás irányába mutató legújabb gondolkodásbeli paradigmaváltást követi nyomon, és munkálkodik ennek a békére, demokráciára és a fenntartható fejlődésre gyakorolt hatásán. Az elmúlt öt évtized alatt az UIE nagymértékben hozzájárult az élethosszig tartó tanulás keretében történő felnőttoktatás fejlesztéséhez szerte a világon. Több mint 190 országnak nyújtott segítséget, valamennyi szektorból kikérülő, átlagosan 500 oktatási szakember bevonásával, akik minden évben részt vettek az intézet által megfogalmazott programokban.

Fő célkitűzés

Az UIL fő célkitűzése az, hogy mindennemű oktatási és tanulási forma – legyen az formális, non-formális vagy informális – elismerése, értékelése megvalósuljon, és képes legyen kielégíteni szerte a világon az egyének és közösségek igényeit. Az UIL meg kíván felelni ezeknek az igényeknek, és elősegíti az emberiség előtt tornyosuló feladatok megoldását (béke és demokrácia, fenntartható fejlődés, a szegénység felszámolása, a sokféleség elősegítése, a HIV/AIDS elleni közdelem, környezetvédelem) irányelv-vezérelt kutatások, kapacitásépítés, publikációk, valamint a tagállamok és civil szervezetek, továbbá – kérelmükre – a magánszolgáltatók részére nyújtott technikai szolgáltatások révén.

Szervezet

Az UNESCO Élethosszig Tartó Tanulás Intézete az UNESCO-val szoros együttműködésben fejti ki tevékenységét. Igazgató Tanácsa – amely évente ülésezik, hogy áttekintse az elvégzett munkát, és kialakítsa a jövőre szóló irányelvek tervét – a világ minden területéről toborzott, és az UNESCO vezérigazgatója, mint a Tanács igazgatója által kinevezett 12 oktatási szakemberből áll.

30 fős stábjában oktatási és társadalomtudományi kutatók, könyvtárosok és kiadói munkatársak, valamint adminisztratív, titkársági és műszaki munkatársak foglalnak helyet. Hamburg Szabad Hanza Városa – amellyel az Intézmény egyre szorosabb partneri viszonyt ápol – biztosítja az intézet számára a hamburgi egyetem közelében elhelyezkedő, műemlékként bejegyzett villát. 2006-ban az intézmény jogállása megváltozott: német alapítványból teljes jogú nemzetközi intézménnyé vált. Az átalakulás során az intézmény új nevet kapott: ettől kezdve az UNESCO Élethosszig Tartó Tanulás Intézete lett.

Dokumentációs Központ és Könyvtár

Az UIL Dokumentációs Központ és Könyvtár intézménye a maga nemében a világon legátfogóbb

állománnyal büszkélkedhet, amely 62 500 könyvből és dokumentumból, valamint 150 folyamatosan kapott folyóiratból áll. Részét képezi továbbá több, mint 7 000 tananyag-minta, amelyeket felnőtt írni-olvasni tudás, ezt követő és iskolarendszeren kívüli oktatás során használnak 120 országban 160 nyelven. Az UIL létrehozta a Felnőtt Oktatási Dokumentációs és Információs Hálózatot (ALADIN), amely világszerte, hozzávetőleg 100 szakdokumentációs központot köt össze.

Publikációk és tájékoztatás

Az UIL széles körben ad ki tanulmányokat, beszámolókat és tájékoztató anyagokat az élethosszig tartó tanulás és az írni-olvasni tudás tárgykörében. Megalakulása óta az intézet adja ki a legrégebb óta fennálló nemzetközi lapot a formális és nemformális oktatásról szóló összehasonlító elmélet és gyakorlat tárgykörében, az International Review of Education-t, a Nemzetközi Oktatási Szemlét, amelyet 50 országban 15000 könyvtár rendel meg, és így 15 millió olvasóhoz jut el világszerte. Az intézmény továbbá publikálja a Felnőtt Tanulási Afrikai Szemlét, a CONFINTEA dokumentumait és az UNESCO/UIL Nemzetközi Írni-olvasni Tudás Kutatási Díj anyagait.

